

Diocese de Ourense
Programa de Formación Permanente do
clero (2020-2021)

A DIMENSIÓN ECLESIAL
DO MINISTERIO ORDENADO

*Realizar o ministerio recibido do Señor Xesús: Ser testemña
do Evanxeo da graza de Deus (Feit 20,24).*

Tema 1

CHAMADOS E CONVOCADOS POR CRISTO

Mais agora, obrigado polo Espírito, vou a Xerusalén, sen saber o que me espera (Feit 20,22).

O ministerio dos presbíteros non é o froito dunhas calidades nin dunha iniciativa individual, senón que é unha chamada de Deus e unha graza.

1. Unha ollada á Escritura

Deus é quen chama e convoca

Deus é quen sempre toma a iniciativa e adiántase a chamar e escoller ás persoas para encomendarlles a misión (Mc 1,16-20; 5,18-20; Mt 9,9; Xn 15,16).

A chamada ten un carácter comunitario e sinodal; pasa por a mediación e colaboración dunha persoa, dun grupo ou dunha comunidade (Xn 1,35-51; Feit 9,10-18, Gal 2,7-10).

O Señor chama para realizar unha misión na Igrexa. Toda vocación ten unha dimensión apostólica e comunitaria (Mc 3,13-14; Feit 9,15; 26,16-18; 2 Tim 1,5; 2,2).

A vocación é sempre nova e actual

A vocación pasa por diferentes etapas, algunhas incluso bastante desconcertantes e sorprendentes (Mt 16,17; Xn 6,68-69; 21,15-17; Gal 1-2; Feit 15,4-35).

O proceso vocacional endexamais se pode considerar concluído (2 Tim 1,6)

O carisma de ministerio ordenado está ao servizo da construción da Igrexa (1 Pe 4,9-10; 1 Cor 15,10).

2. O Maxisterio da Igrexa

A vocación cristiá e a vocación ao ministerio teñen o seu fundamento na elección gratuíta de parte de Deus Pai. Esta chamada sempre acontece na Igrexa, asemblea de convocados (PDV 36; 37).

Para un tratamento un pouco máis amplo pode consultarse PDV 34-38; PO 11.

3. A Pastoral vocacional

A necesidade de reflexionar e discernir a realidade da pastoral vocacional no contexto cultural e eclesial que estamos vivindo hoxe.

O maxisterio da Igrexa traza unhas liñas de acción e fai unhas recomendacións que é preciso traducir á realidade concreta da nosa diocese, sendo conscientes dos cambios profundos que se produciron nunha diocese eminentemente rural, que era a canteira das vocacións, na que se produciu un deserto demográfico alarmante.

O absentismo ou a fuxida da Igrexa das xeracións máis novas e o corte da transmisión da fe nas familias, que desafíos presenta especialmente á pastoral vocacional?

Cuestións a reflexionar, dialogar e profundar:

- Vertebrar a pastoral vocacional na que se implique toda a diocese, especialmente a pastoral xuvenil e universitaria de xeito que todo este traballo non quede unicamente nas mans dun delegado ou dunha delegación.

- A renovación e revitalización das parroquias e das UAPS de xeito que cheguen a converterse en verdadeiras comunidades cristiás creando un ambiente onde a chamada de Deus poida ser escoitada e respondida.
- A chegada e acollida de sacerdotes procedentes doutros continentes: ¿Cómo abordar e discernir esta situación nun contexto de sinodalidade e de coresponsabilidade?
- Seminario diocesano e Seminario Redemptoris Mater.

PARA O TRABALLO PERSOAL E DE GRUPO

Mirando a nosa realidade

Desde a formación no Seminario e logo na vida ministerial, *como estamos a vivir e alimentar a dimensión comunitaria e eclesial da vocación ao ministerio?* Somos chamados (“vocados”) persoalmente, pero chamados con outros (“convocados”).

Desde a fraternidade e a comunión entre presbíteros, *como nos estamos alentando e sostendo na resposta que demos un día á chamada de Deus e como nos axudamos a manernos fieis e abertos a novas propostas e decisións que o Señor nos pode facer na actualidade?*

A crise de vocacións ao ministerio, a falta de relevo no presbiterio que reaccións e que sentimentos esperta en nós?

Como nos parece que se pode deseñar hoxe a pastoral vocacional na que se ha de implicar toda a diocese e por isto mesmo tamén todo o presbiterio?

Discernimento evanxélico

O avellentamento do clero, a escaseza de vocacións ao ministerio, os seminarios baleiros están a producir en moitos

cristiáns, en moitos presbíteros e incluso tamén nalgúns bispos unha reacción dun certo desalento, de pesimismo ou incluso dun certo fracaso da Igrexa...

Cando o Señor envía en misión aos apóstolos failles tomar conciencia de que o traballo é moi basto e que se precisan xornaleiros. Por isto encoméndalles antes de nada un primeiro traballo, o primeiro quizais que se nos pide a nós (Mt 9,36-38). Como está implicada a nosa Igrexa local e o noso presbiterio na busca e na formación de apóstolos, presbíteros e leigos para que respondan á chamada de Deus a traballar na súa viña? Mt 20,1-16.

A luz da experiencia das primeiras comunidades cristiás, cales están a ser os camiños polos que o Espírito nos quere conducir nesta conxuntura que estamos a vivir e como nos fai novas propostas que superan a inercia do que xa está institucionalizado?: (Feit 13,1-4; 16,4-10).

Sen querer minimizar o problema da falta de vocacións, poderíamos preguntármonos, que é o que Deus nos quere dicir e nos quere mostrar nesta situación concreta; que cambios, que reformas ou que innovacións temos que introducir nas nosas Igrexas nas que o Señor segue chamando, segue presente e actuando ata a fin do mundo? Feit 6,1-6

Liñas de acción e chamadas á conversión

A vida humana e con máis razón a vida cristiá é o froito dunha chamada de Deus. Como debemos orientar a vida das nosas parroquias e grupos de xeito que todos os cristiáns tomen conciencia de que toda persoa é un ser vocacionado e ha de responder á chamada de Deus?

Ter presente e coidar a dimensión vocacional da fe cristiá e a posible chamada ao sacerdocio e á vida consagrada nas catequeses de confirmación e na promoción da pastoral xuvenil.

Consolidar un traballo de equipo e de acción conxunta entre as delegacións de mocidade, vocacións e pastoral universitaria.

Suxestións para a lectura e a preparación do encontro:

PDV 8-10; 35.

El don de la vocacion presbiteral ("Ratio fundamentalis...") 11-27.

A. BRAVO, *Seguir a Cristo. De la vocación a las vocaciones*, Salamanca (2009) p. 39-59.

Tema 2

UN SO MINISTERIO, O DE XESÚS CRISTO

Levar a cabo o ministerio que recibín do Señor Xesús de ser testemuña do Evanxeo da graza de Deus (Feit 20,24).

Non hai máis ca un ministerio sacerdotal, o de Xesús Cristo, do que participamos todos os presbíteros. Como o estamos a vivir na comunión e na fraternidade?

1. Xesús Cristo foi sacerdote?

Xesús ofreceu en si mesmo o rostro definitivo do presbítero, facendo realidade o sacerdocio ministerial do que os apóstolos foron os primeiros investidos.

O Novo Testamento evita chamar sacerdotes aos responsables e dirixentes das comunidades cristiás, comezando por os mesmos apóstolos: episcopos, diakonoi, apóstoles...

Só a carta aos Hebreos lle dá a Xesús o título de sumo sacerdote. Recupera a linguaxe sacerdotal aplicada á vida e misión de Xesús que ve especialmente reflectida na paixón, morte e resurrección de Cristo.

2. O ministerio da Nova Alianza

Dentro do grupo de discípulos o Señor chamou a Doce e encomendoulles a misión que el mesmo recibira do Pai. A Nova Alianza selada na morte de Xesús ten como bases os Doce apóstolos. Por isto á morte de Xudas hai que escoller o seu substituto. A elección de Matías revela como o ministerio dos apóstolos é o ministerio do Espírito.

Xesús deixa entrever a fraternidade sacramental cando considera que quen escoita aos apóstolos, escoita tamén a el mesmo; el concédelle aos apóstolos facer as obras que el fai e aínda máis grandes.

O ministerio presbiteral ten a súa fonte no ministerio apostólico. E a Igrexa quen chama e quen confire o ministerio. Este é un don e unha graza, pero nunca un dereito.

O ministerio é un e único. Todos os ministros ordenados teñen que ser unha soa persoa dentro do presbiterio, que está formado por membros diferentes.

3. O Maxisterio da Igrexa

O gran aporte do Maxisterio da Igrexa para comprender e vivir a unidade e a colexialidade do ministerio presbiteral especialmente en LG 28; PO 2; 7; 8; PDV 31; 73.

PARA O TRABALLO PERSOAL E DE GRUPO

Mirando a nosa realidade

A forma de comprender e de exercer o ministerio no noso presbiterio vai máis alá do eido cultural e intraeclesial? Cal é a súa incidencia e presenza no mundo secular e nas realidades que marcan a vida da nosa xente?

O ministerio sacerdotal é un e único, o de Xesús Cristo. Como estamos a vivir e a complementar esta unidade no presbiterio diocesano e como aparece no camiñar da diocese e das nosas parroquias?

Unha forma de facer visible a comunión e a colexialidade do ministerio ordenado é o Consello Presbiteral e tamén os arciprestados. Cal é a verdadeira incidencia e o aporte que están a

facen estes dous órganos colexiais á comunión, á fraternidade e á acción pastoral realizada en conxunto e colaboración?

Discernimento evanxélico

O ministerio da Nova Alianza é fundamentalmente o ministerio do Espírito: como nos estamos deixando guiar e modelar polo Espírito tanto persoalmente como en conxunto para poder exercer este ministerio realmente no nome de Xesús: 2 Cor 3,1-18; PDV 70.

A misión pastoral que se nos encomendou realízase en comunión e colaboración cos demais sacerdotes e con todo o pobo de Deus. Á luz do envío que fai o Señor como terá que ser o exercicio do ministerio e toda a acción pastoral a nivel parroquial e diocesano? Lc 10,1-24; Mc 15,9-20.

Á luz de PO 8 e de PDV 74, que nos está pedindo Xesús Cristo e a Igrexa ao noso presbiterio e cales nos parecen as urxencias que o seu exercicio nos presenta hoxe?

Liñas de acción e chamadas á conversión

Na nosa vida persoal e tamén na acción pastoral, opcións e actitudes que temos que coidar e asegurar para ser dóciles á acción do Espírito Santo que realiza a misión a través do noso ministerio.

Que compromisos vou asumir para potenciar a dimensión comunitaria do ministerio presbiteral, a comunión e o traballo en grupo no seo do presbiterio?

Iniciativas a tomar e a propor no arciprestado que reforcen a dimensión comunitaria e colexial do ministerio presbiteral.

Suxestións para a lectura e a preparación do encontro

PO 7-8; PDV 31; 73-75.

Discurso do Papa Francisco ao Seminario de Bolonia

J. Mª URIARTE, *Servidores de la Palabra de Dios*, San Sebastián (2008), p. 101-124.

G. GRESHAKE, *Ser sacerdote hoy*, Salamanca (2003) p. 121-147.

Tema 3

EN COMUNIDADE DE DISCIPULOS

Eu déixovos nas mans de Deus e da súa palabra de gracia (Feit 20,32).

A chamada a seguir a Xesús non acontece toda dunha vez nun momento puntual, senón que é dinámica e esta aberta a novas dimensións e propostas que quizais non se adiviñaban na primeira decisión.

1. O presbítero é un discípulo

- A forma de vivir a sacramentalidade do presbiterio é sendo discípulo e seguindo cada día a Xesús, o Mestre.
- A pedagogía formativa de Xesús cos discípulos.
- Xesús é o único Mestre
- O discípulo ten o su centro en imitar e configurarse con Xesús Cristo.

2. As tres estacións no camiño do discípulo de Xesús Cristo.

O discípulo de Xesús Cristo para ser coma o Mestre ten que percorrer o seu mesmo camiño que vai da encarnación, a kénose e a exaltación pascual, tal como se expresa no himno da carta aos Filipenses (Flp 2,6-11).

O presbítero ha de seguir e facer presente a Xesús Cristo na encarnación, na Cruz e na Eucaristía. Na comunión con Cristo nestes tres misterios fundaméntase e aliméntase a vida do sacerdote:

Xesús	Encarnación	Cruz	Eucaristía
C. Evanxélicos	Pobreza	Obediencia	Castidade-celibato
Vida sacerdotal	A palabra	A fe	A caridade pastoral

PARA O TRABALLO PERSOAL E DE GRUPO

Mirando a nosa realidade

O seguimento de Cristo é un camiño nunca rematado e unha decisión que o discípulo ten que renovar día a día. Indicar como na vida persoal e na vida do conxunto do clero aparece esta preocupación e esta convicción de estar en camiño de aprendizaxe e de renovación.

O Seguimento de Cristo implica deixarse seducir e guiar en todo por Cristo e tamén deixar ou renunciar a moitas cousas. Na nosa vida que ó que ten máis peso: o atractivo de Cristo ou as renuncias que temos que facer? Consecuencias que se derivan nun caso ou no outro.

Os tres misterios da vida de Cristo (encarnación, cruz, eucaristía) como son a fonte que alimenta a radicalidade evanxélica na nosa vida sacerdotal (pobreza, obediencia, celibato// A Palabra, a fe, a caridade pastoral)?

Discernimento evanxélico

Á luz da vocación dos primeiros apóstolos, Como estamos a vivir o entusiasmo da resposta á primeira chamada ao seguimento que nos fixo o Señor? Xn 1,35-51; Mc 1,16-20.

No camiño do seguimento de Xesús Cristo hai momentos de escuridade, de desorientación, de crise ou de persecución. Onde buscamos a luz e a forza para seguir ao Señor na cruz e na contradición? Mt 16,13-28; Xn 6,63-71; 14,1-6.

O himno da carta aos Filipenses é unha síntese espléndida e clara do camiño seguido por Cristo coma Enviado do Pai. Que luces e que puntos de conversión atopamos para o camiño que o Señor nos propuxo percorrer con El? Flp 2,6-11.

Liñas de acción e chamadas á conversión

Que vou cultivar e priorizar na miña vida para vivir con ilusión renovada o seguimento de Xesús Cristo como presbítero nesta Igrexa local e no presbiterio diocesano?

A rutina, o desánimo poden aflorar en min ou tamén nos compañeiros do presbiterio e do arciprestado, cal deberá ser a miña actitude e o meu aporte para contribuír a superar estas situacións bastante frecuentes?

A formación permanente inspírase precisamente no himno da carta aos Filipenses para que o discípulo teña a forma de ser de Xesús Cristo, que estou disposto a facer para que esta formación sexa un elemento fundamental na vida ministerial?

Suxestións para a lectura e preparación do encontro

J. Mª Uriarte, Servidores de la palabra de Dios, San Sebastián (2008), p. 53-70.

A. CORDOVILLA, *Como el Padre me envió, así os envió yo*, Salamanca (2019), p. 111-133.

Documento de Aparecida 129-153.

Tema 4

ENVIADOS

Coidade de vós e do rabaño do que o Espírito Santo vos constituíu inspectores, para pastoreardes a Igrexa que Deus comprou co sangue do seu Fillo (Feit 20,28)

A chamada ao discipulado complementábase coa encomenda da misión. Xesús chamou aos discípulos para que o seguisen e para envialos a predicar (Mc 3,13-15).

1. Xesús o Enviado do Pai.

Xesús ten conciencia de que veu ao mundo enviado polo Pai. El é o Enviado.

2. Enviados de Xesús Cristo

Enviados por Xesús Cristo e revestidos co don e coa forza do Espírito Santo (Xn 20,22).

Os mandatos misioneiros recollen as distintas dimensións da misión (Xn 20,22-23; Mc 16,15-16; Mt 28,18-20; Lc 24,47-49).

3. Enviados por a Igrexa

Os presbíteros son enviados a realizar a misión de Cristo a través da Igrexa.

A importancia da tradición e da inculturación (Feit 13,14-33; 17,15-34).

Na única misión atópanse tamén algunhas misións específicas que son confiadas conforme a algúns carismas (Gal 2,6-10).

4. Sinodalidade e misión

A sinodalidade é constitutiva da Igrexa e a misión realízase nese contexto sinodal.

A relación entre misión e comunión.

PARA O TRABALLO PERSOAL E EN GRUPO

Mirando a nosa realidade

A misión que nos confiou a Igrexa é a evanxelización. O noso traballo pastoral está centrado no anuncio do Evanxeo e na proposta da fe ou hai outras tarefas que nos están ocupando e ás que lle dedicamos moito tempo e moitas das nosas enerxías?

Xesús envía a predicar ao grupo dos Doce. O exercicio do ministerio e as actividades apostólicas nas parroquias levan a marca comunitaria da índole colexial do ministerio presbiteral?

Como a vida e o funcionamento dos arceprebados e doutros órganos colexiais da diocese están a mostrar a sinodalidade no camiñar da nosa Igrexa local?

Discernimento evanxélico

Sendo enviados por Xesús e coma Xesús, que actitudes e que opcións de Xesús estamos chamados a cultivar e a incorporar á nosa vida e ministerio? Xn 12,49-50; 7,16-18; 5,30-39.

O Espírito Santo lanza aos apóstolos á misión evanxelizadora; como nos estamos deixando conducir polo Espírito nas nosas accións e nas iniciativas pastorais que nos pide a misión recibida? Lc 4,14-30; Feit 2,1-36; 10,34-48.

A misión evanxelizadora é unha tarefa comunitaria e sinodal. O clericalismo secular da nosa diocese amosa unha Igrexa moi fráxil e

vulnerable. Que luces e que camiños nos mostran as primeiras comunidades cristiás que nós poidamos adoptar con urxencia e con determinación? Feit 15,1-35; 6,1-6; 13,1-3.

Liñas de acción e chamadas á conversión

Darlle preferencia á formación de apóstolos de maneira que os leigos sexan membros activos e responsables nas parroquias e grupos. Que propostas e que iniciativas debemos tomar?

Unha gran parte das xentes das nosas parroquias descoñece a Xesús Cristo e é allea á experiencia da fe. A este mundo enviounos Xesús e a Igrexa. Que pasos imos comezar a dar para responder a este gran desafío?

Tendo en conta a programación diocesana para o presente ano pastoral; que acción imos escoller na que todo o arciprestado se vai implicar para levala a cabo?

Suxestións para a lectura e preparación do encontro

A CORDOVILLA, *Como el Padre me envió, os envío yo*, Salamanca (2019), p. 135-151.

Documento de Aparecida 143-153.

G. GRESHAKE, *Ser Sacerdote hoy*, Salamanca (2003), p. 297-344.

Tema 5

EN OURENSE CONSTRUÍNDO O FUTURO

Non tiven reparo en instruírvos e predicarvos, publicamente e polas casas, todo o que vos fose de proveito, insistindo solemnemente a xudeus e gregos que se convertesen a Deus por a fe no noso Señor Xesús (Feit 20,20-21).

Encarnar no mundo e na cultura de hoxe o Evanxeo de Xesús Cristo como unha Boa Nova que sexa fonte de alegría e esperanza.

A nosa xente está nunha onda moi diferente no que toca á fe, á moral e mesmo ao sentido da vida.

Un mundo rural case nas últimas e ao mesmo tempo un mundo ao que chegan os efectos da globalización, precisa quizais un perfil renovado de cura e sen dúbida un tipo de presenza que temos que deseñar e garantir.

1. Insertos no mundo

Un país avellentado, cunha poboación moi dispersa e illada. Por outra banda, está a globalización e todo o que leva consigo a revolución tecnolóxica que está dun xeito ou doutro instalada.

Un mundo onde aparece unha profunda crise de fe e onde Deus está practicamente borrado da esfera pública.

Para responder a estes desafíos é preciso tamén unha nova forma de exercer o ministerio.

2. No corazón da Igrexa diocesana

Un ministerio e un apostolado marcados pola sinodalidade, a comunión e o traballo conxunto.

Como garantir unha presenza e un verdadeiro acompañamento pastoral no medio dun deserto demográfico e nuns pobos que están nas últimas de xeito que as nosas xentes non se sintan abandonadas pola Igrexa?

Cal vai ser o futuro das parroquias?

3. As UAPS

As UAPS e a necesidade de dar unha nova estrutura e vertebración pastoral á diocese.

A necesidade de que as UAPS sexan un verdadeiro exercicio de sinodalidade na que estean implicados os sacerdotes e tamén os leigos á hora de ir configurando as diferentes unidades pastorais.

4. Enviados aos nosos pobos e aldeas

Necesidade de ser hoxe apóstolos itinerantes coma Xesús e os primeiros evanxelizadores (Mt 9,35; Lc 10,1-2).

Non se pode evanxelizarse os nosos pobos de lonxe e a distancia; tampouco de xeito virtual, senón presencial, aínda que se utilicen as redes para certas cousas.

A caridade pastoral que reborda na vida dos presbíteros ha de estimular a creatividade para que a súa presenza e a súa acción non sexan algo ocasional que o convertan nun visitante, senón alguén que forma parte, que é familia que acompaña as comunidades.

PARA O TRABALLO PERSOAL E DE GRUPO

Mirando a nosa realidade

Como está a influír no ánimo dos sacerdotes a despoboación da maior parte das parroquias que é efecto do deserto demográfico e que provoca tamén un deserto eclesial nas mesmas parroquias?

Que expectativas está suscitando o Sínodo Diocesano e cal é o ambiente que se respira dentro do presbiterio ante os traballos das asembleas sinodais e de cara ao futuro?

A creación e a posta en marcha das UAPS esta a ser unha nova estruturación da Igrexa diocesana ou corre o risco de ser un cambio de nomes, pero sen que apenas se note un verdadeiro cambio na pastoral e nas diferentes comunidades? Que retos nos presenta esta conxuntura?

Discernimento evanxélico

Xesús Cristo e os apóstolos realizaron un ministerio itinerante. Na nosa diocese hoxe a maior parte dos presbíteros estamos chamados a realizar un ministerio así. Como o seguimento de Cristo nos está impulsando a percorrer os nosos pobos e aldeas dando a coñecer a Xesús Cristo? Mt 10,1-12; 9,35; Mc 1,38-39.

A caridade pastoral e a identificación con Cristo o bo pastor como nos están interpelando e inspirando na maneira de exercer o ministerio hoxe? Xn 10,1-42; 13,1-20.

A actitude de Paulo fundador de comunidades cristiás que luces nos aporta para afianzarnos na sinodalidade e no exercicio do ministerio en actitude de colaboración e de servizo cos irmáns presbíteros: Gal 1-2; 2 Cor 5,16.

Liñas de acción e chamadas á conversión

O acompañamento pastoral nas nosas microparroquias é un gran reto. Que propostas se deben facer para un tratamento axeitado deste punto e como facerlle un seguimento?

Que compromiso imos asumir para revitalizar a formación permanente nestas catro dimensións: humana, intelectual, pastoral e espiritual.

O avance da secularización e da indiferenza ante a fe e a misión da Igrexa quizais precisen un tratamento urxente e profundo. Suxerir algunha iniciativa ou proposta para afrontar estes cambios tan profundos.

Para a lectura e a preparación dos encontros

G. GRESHAKE, *Ser Sacerdote hoy*, Salamanca (2003) p. 255-296 (especialmente o excursus sobre as unidades pastorais, p. 283-291).

EG 61-109

